

Literatura

- KROPÁČEK, L.: *Súfismus. Dějin islámské mystiky*. Praha 2008.
- KROPÁČEK, L.: *Duchovní cesty islámu*. Praha 2006.
- MCGREAL, P.: *Velké postavy východního myšlení*. Praha 1998.
- OSTŘANSKÝ, B.: *Dokonalý člověk a jeho svět v zrcadle islámské mystiky*. Praha 2004.
- OSTŘANSKÝ, B.: *Hledání skrytého pokladu. Antologie komentovaných překladů ze středověkého arabského súfijského písemnictví*. Praha 2008.
- WITTEVEEN, H. J.: *Univerzální súfismus*. Praha 1997.

Původ názvu

- objevuje se v 2. pol. 8. stol. u Džábira ibn Hajjána
- z arabského „súf“ (ovčí vlna)
- chirqa (oděv)
- saff (řada)
- suffa (lavička)
- safá (být čistý)
- z řeckého sofia (moudrost)
- a další

Zdroje súfismu

- Korán
- hadísy

- křesťanství
- novoplatonismus
- staroperské vlivy
- indická spiritualita (buddhistická i hinduistická)
- staroarabské vlivy
- staroturecký šamanismus
- africké vlivy

Počátky súfismu

- pietistický proud už v době proroka
- Muhammad stavěn súfiji na počátek súfismu
- chirqu měl předat Alimu
- řada společníků silně asketická
- **Salmán al-Fárisí**
- faqírové
- derviši

Ummajovská říše

- odpor proti Ummajovcům
- proti bohatství
- silná askeze
- žádná složitá filozofie
- **al-Hasan al-Basrí** (z. 728)
- žít v chudobě
- zpytovat svědomí
- špatný vládce je božím trestem

Ummajovská říše

- **Rábi'a al-'Adawíja**
(z. 801)
- k askezi přidává
hlubokou lásku k
Bohu

9.-10. století

- vláda Abbasovců
- krátké období rozkvětu mutazily
- k oddané asketické lásce přidáno přímé poznání očištěným srdcem
- otázka opojení a střízlivosti
- většina se přiklání k návratu ke střízlivosti po stavu opojení
- střízlivost přirozený výchozí i cílový terén cesty

Abú Jazíd al-Bistámí

- z. 874-877
- známý jako Bajazíd
- představitel raného iránského sufismu
- splynutí s Bohem
- vyvanutí (faná')
- pohoršlivé výroky

al-Halládž

- Abú l-Mughíth al-Husajn bin Mansúr
 - 858-922
 - vrchol mystiky
opojení
 - řada učitelů
 - získával žáky
 - budil pohoršení
- výrok „Já jsem pravda“

al-Džunajd

- z. 910
- umírněný
- možná jeden z Halládžových učitelů
- podepsal jeho rozsudek

10.-11. století

- jistá systematizace
- poučení osudem Halládže
- súfijové více specifikují cestu poznání a učení
- významná role encyklopedií
- práce Ibn Siny a Ghazzalího přispívají k upevnění súfismu

Ibn 'Arabí

- z Murcie
- 1165-1240
- jednota bytí (wahdat al-wudžúd)
- dokonalý člověk (insán al-kámil)

Suhrawardí

- kombinace dvojí moudrosti
- teoretická a zkušenostní
- různé stupně moudrosti
- poznat sám sebe
- Světlo světel

Vznik taríq

- taríqa (cesta)
- různé taríqy (řády) - různé „cesty“ mystické zbožnosti
- 10. stol. udílení chirqy učitelem žákovi
- Džunajdova škola
- Bistámího škola

První vlna

- 12.-13. století
- qádiríja
- rifá'ija
- suhrawardíja
- kubrawíja
- jasavíja

Druhá vlna

- 13.-15. století
- šádhilíja
- bektášíja
- mawláwíja
- chalwatíja
- naqšbandíja
- šattáríja
- společenství ještě nejsou pevně uspořádána

Třetí vlna

- 16.-18. století
- velký rozmach
- rozšíření ve městech i na venkově
- řada nových řádů
- 16. st.: dvacet
- 17. st.: šest
- 18. st.: devět
- drtivá většina mužské řády

Společné rysy

- jméno podle zakladatele
- světec (walí)
- úmrtí chápano jako den zrození (mawlid)
- poutě k hrobům
- řetěz osobností (silsila)
- důraz na roli učitele
- předávání řádové moudrosti

Šejch

- šejch
- pír
- baba

- vzdělává žáky
- přiděluje jim role
- spravuje majetek
- pohostinnost
- má bezvýhradnou poslušnost a úctu
- nadpřirozené schopnosti
- baraka

Přijetí do řádu

- Novic žádající o přijetí (muríd) se musí naučit silsilu
- noviciát různě dlouhý
- naučí se dhikr a wird
- řada symbolických úkonů při obřadu

Život v řádu

- obvykle žijí i běžný život
- žení se (vdávají se)
- vedle povinných modliteb (salát, namaz) ještě wird
- do tekke 1x týdně na dhikr
- 1x ročně 40 dní odloučení
- podle dhikru umírněné x extaticky výstřední taríqy

Světcí

- nadpřirozená moc
- prostředníci mezi člověkem a Bohem
- léčitelé
- divotvůrci
- bojovníci za víru
- význam amuletů
- požehnaná moc (baraka) se udržuje i po smrti
- poutě k hrobům
- při výročí úmrtí u hrobů oslava zrození

Mystická poezie

- velký význam
- recituje se při obřadech
- symbolika čísel
- „opojení vínem“
- vzniká i dnes
- Rúmí
- Yunus Emre
- Háfiz
- Fuzulí
- Omar Chajjám
- Naim Frashëri
- Zyba Hysen Hysa
- Hysni Shehu
- Muhammad Tahir-ul-Qadri

